

Ordföranden: Nästa punkt på dagordningen är näringslivets syn på behovet av en skattereform. Johan Fall är representant för Svenskt Näringsliv, där han är chef för skatteavdelningen.

Johan Fall, Svenskt Näringsliv: Herr ordförande, riksdagsledamöter och åhörare! För det svenska näringslivet och för Sverige behövs det många skattereformer. Det behöver vara rätt skattereformer, och därför behöver skattedebatten fokusera mer på de konkreta skälen till reformer såsom lägre marginalskatter, kapitalskatt, bättre rättssäkerhet, en fördjupad diskussion om momsen och mycket mer. Men det är de starka sakargumenten för angelägna skatteåtgärder som behöver lyftas fram snarare än en alltför allmän eller otydlig diskussion om en stor skattereform som löper risk att handla för mycket om formen och för lite om innehållet. Jag vill ge ett citat: Vare sig man gillar det eller inte är den globala ekonomin ett stort hav som inte går att undvika. De orden är Xi Jinpings från Davosmötet förra veckan. Det handlar om knivskarp konkurrens med hela världen som spelplan. Det är kopplat direkt till den skattediskussion som vi har hemma i Sverige.

För att stärka vår konkurrenskraft behöver vi löpande reformera skattesystemet. Angreppssättet är att börja med de mest skadliga skatterna. Då kan ekonomins tillväxtförmåga förbättras, och skattebaserna kan växa. Sedan kan vi gå vidare med nya reformer i en god spiral. Men ledordet för skattereformerna måste vara konkurrenskraft. Så kan vi främja tillväxten och utveckla välståndet. Samtidigt behöver vi främja och inte motverka utvecklingen på många andra områden såsom digitalisering, ny teknik, affärsmodeller och mycket mer.

Men det behövs många skattereformer. Marginalskatterna behöver bli lägre. Det skulle stärka incitamenten till arbete, inte minst för kvalificerad arbetskraft, och det skulle kunna få Sverige att klättra i värdekedjan och ge bättre förutsättningar för ett dynamiskt näringsliv och företagande.

Men det behövs åtgärder längs hela inkomstskalan. Sveriges högsta marginalskatter är faktiskt högst i världen, och de belastar inkomster från jämförelsevis låga inkomstnivåer. Det finns mängder av utredningar och rapporter, både i Sverige och internationellt, som framhåller att det här behöver åtgärdas. Trenden internationellt är ju sänkningar medan Sverige tyvärr har gått i motsatt riktning.

Dagens expertskattesystem och den diskussion som finns om optionsbeskattning vittnar om att det finns stora åtgärdsbehov även här. Generellt sänkt marginalskatt skulle minska spänningarna också mot kapitalbeskattningen.

Även kapitalskattesatsen behöver sänkas generellt. Det skulle stärka incitamenten till sparande, investeringar och företagande. Kapital är lättflyktigt, och lägre skattesats behövs för att skapa konkurrenskraft. Kartläggningar visar ett väsentligt lägre snitt i omvärlden, ned mot 17 procent, att jämföra med normalt

30 procent i Sverige. Inte minst är det kapitalvinstbeskattningen som är väsentligt lägre i andra länder.

Det stämmer inte att Sverige skulle avvika från omvärlden med det som på svenska brukar kallas dual beskattning. Möjligen är namnet ett svenskt påfund; det är i alla fall mindre vanligt internationellt. Men själva innebörden, alltså att man har lägre effektiv skatt på kapitalinkomster än på arbetsinkomst, är högst normalt i de allra flesta länder.

Kapitalbeskattningen behöver också hållas ihop. Minskade ränteavdrag finns det goda skäl till för att motverka överskuldssättning, men det vore illa som en isolerad reform. Då skulle symmetrin brista – avdragsvärdet skulle bli större för dem som har kapitalinkomster, och likabehandlingen skulle förloras i kapitalbeskattningen. Kapitalskattesatsen behöver alltså sänkas generellt för både över- och underskott.

När det gäller den svenska bolagsskatten är den just nu ungefär i nivå med omvärlden, men vi har tappat mycket av vårt försprång och är under stark press. Hög beredskap behövs därför för den kraftigt ökande konkurrens vi nu kan se efter presidentskiftet i USA, Storbritanniens brexit och de sänkningar som är aviserade i många andra länder.

De här båda områdena, marginalsatter och kapitalskatt, är helt centrala för konkurrenskraften. Men det finns också många andra skattefrågor som är i starkt behov av rätt reformer.

För att lista bara några behöver företagets rättssäkerhet stärkas genom att man gör någonting åt bland annat företrädaransvaret. Man behöver tillvarata de skattskyldigas rättigheter och sätta tydligare gränser för Skatteverkets befogenheter. Det här området tangerar bolagsbeskattningen, där mer rätts-säkra regler inte minst för ränteavdragen är en lika viktig som brådskande reform.

Momsområdet behöver förenklingar. Jag ska återkomma till det i en fördjupad diskussion om skattebasen där.

Redovisningsområdet är kopplat till skatteområdet. Där behövs det också förenklingar och förbättringar.

Andra viktiga områden för skattereformer är energiskatterna och skatteavtalen. Även här är konkurrenskraft den naturliga ledstjärnan, inte minst som de här områdena ofta rör företag som har stor internationell verksamhet.

Det var något om skattereformsfrågan och några svar på frågan om *vad* som behöver göras. Nu tänkte jag gå över till frågan om *hur* det kan göras.

För att diskussionen ska bli mer fullständig och balanserad behöver man vidga den. Skatteinkomsterna sätter ju gränser för vilka offentliga utgifter vi kan ha. Det är ett samspel mellan inkomster och utgifter inom ramen för den samlade finanspolitiken. Att bara se till skattesystemet blir rätt haltande om man inte inkluderar utgifterna i diskussionen. Därför är offentliga finanser en bättre rubrik som utgångspunkt när man ska diskutera skatteåtgärder, prislappar på dem och finansiering.

Grundkravet är förstås att vi måste ha sunda offentliga finanser. Men för att uppnå det är det flera villkor man behöver beakta, och det behöver ske i tydlig prioriteringsordning.

För det första behöver man beakta effekter på skattebaser. Skatteförändringar påverkar skattebaser, och då måste man värdera dem med det som utgångspunkt. Att bara anta att skattebaserna är oförändrade när man gör en skatteändring leder fel.

Ett exempel är den höjning av marginalskatten som vi fick 2016, när man försämrade jobbskatteavdraget för dem som jobbar och tjänar mer. Här räknar regeringen hem nästan 3 miljarder kronor trots att all analys visar att det orsakar kraftiga snedvridningar och krympande skattebas och att den skatteintäkt man räknar med inte kommer att inträffa. Å andra sidan visar en mer ordentlig analys där man tar hänsyn till effekter på skattebaser att lättnader på det här området till och med skulle kunna leda till ökade intäkter. Det här att skatternas utformning faktiskt påverkar skattebaserna måste få en betydligt mer framskjuten plats i diskussionen framöver.

För det andra behöver omläggningen av överskotts målet som nu är på gång fullföljas. Här har Svenskt Näringsliv påpekat att målet har tjänat oss väl men att det sedan länge har spelat ut sin roll. Den principöverenskommelse som nu finns är det bra om man fullföljer. I viss mening kanske tajmningen är lite olycklig om utgiftskontrollen brister, men det är ändå orimligt att vi skulle fortsätta bygga upp överdrivna nettotillgångar i offentlig sektor.

För det tredje skapar en stram utgiftspolitik utrymme för angelägna skattereformer. Bättre kostnadskontroll, ökad effektivitet och djupare analys av prioriteringar och åtaganden på utgiftssidan behövs i diskussionen om hur angelägna skattereformer kan genomföras. Här har Svenskt Näringsliv i många sammanhang – senast med en rapport som vi presenterade i går – pekat på möjligheterna att frigöra betydande resurser genom till exempel benchmarking, alltså att man lär av de bästa sätten för att få kvalitet till låg kostnad, öka produktiviteten och nå effektiviseringsvinster på utgiftssidan.

Det fjärde, tydligt underordnat de tre tidigare villkoren, är på skattesidan. Där kan vi konstatera att skatt i konsumtionsled är det som är minst snedvridande. Då är det momsens som dominerar, och det är EU-regelverket som styr. Det finns studier från EU som visar att vi i dag nyttjar bara strax över hälften av den möjliga eller ideala skattebasen. Proportionerna på eventuella basbreddningar där kan alltså vara ganska betydande.

Vi behöver diskutera basbreddning mycket mer så att vi inte får en alltför snäv diskussion om någon enhetlig skattesats bara inom den befintliga basen. Svenskt Näringsliv har tagit fram en färsk rapport som fördjupar den diskussionen. Gör man reformer skulle det också kunna vara ett sätt att likna eller möta utvecklingen som nu kan vara på väg i USA. Men en förutsättning är att få ett moderniserat EU-regelverk och på det viset öka handlingsutrymmet. Sverige behöver vara aktivt i den processen.

Som jag nämnt behövs det många skattereformer, och innehållet är det avgörande. En stor skattereform efter de linjer som jag har skisserat här och

som tillgodoser näringslivets behov vore förstås utmärkt. Om man dessutom kan garantera att den får blocköverskridande politisk uppslutning vore det ännu bättre. Svensk Näringsliv är gärna behjälpligt.

Men det gäller som sagt att börja i rätt ände. Det är genom åtgärder för investeringar och företagande och att använda skattereformer som konkurrensmedel vi kan få tillväxt och utveckla välståndet. Då behövs fokus på sakargumenten för reformer. Däremot behöver man undvika att hamna i en situation med återupplivningsförsök, som då och då har dykt i debatten om till exempel arvs- och gåvo- och förmögenhetsskatter. Det var och är fortfarande skadliga skatter. De var svårhanterliga för de skattskyldiga men också för myndigheterna, och de hade kraftigt snedvridande och urholkande effekter.

Jag har varit inne på skattereformsfrågorna om vad och hur. Jag tänkte avsluta med ett perspektiv på den viktiga frågan om varför.

Här finns det anledning att ta fasta på praktiska lärdomar och beprövad erfarenhet. Det visar sig att de skattelättnader som har skett på senare tid mestadels har varit kloka och burit frukt.

Jag tänker inte gå tillbaka ända till -91, men jag tar en naturlig utgångspunkt i år 2000. Det var då vi fick ramverket för de offentliga finanserna. Det kom ett överskottsmål, och balanskravet för kommunsektorn och utgiftstaken hade nyligen införts. Då var också skattetrycket som allra högst, och flera av de skattelättnader som har skett påbörjades vid ungefär den tiden.

Skattetrycket år 2000 var ungefär 49 procent av bnp. Sedan har det successivt kommit ned till i dag under 44 procent. Det har skett samtidigt som skatteintäkterna har utvecklats starkt. Realt, alltså justerat för inflation, handlar det om 300 miljarder mer i skatteintäkter. Resurserna till vård, skola och omsorg har kunnat öka realt men också räknat per vårdtillfälle, per elev eller per brukare.

Det är de här erfarenheterna som vi vill ta till vara – att skattereformer som främjar sysselsättning och investeringar kan gå hand i hand med växande skattebaser och ökade skatteintäkter.

Vad har det då varit för skattelättnader under den här perioden? Jo, det har i huvudsak varit skattelättnader på arbete och på kapital. Jag kanske ska understryka att det har varit under både socialdemokratiskt ledda regeringar och regeringar som letts av Alliansen.

När det gäller skatterna på arbete sänktes de bland annat stegvis genom reduktionen av pensionsavgiften som finansministrarna Ringholm och Nuder stod för. Det var i praktiken fråga om att man sänkte inkomstskatten i vanliga lönelägen och med det uttalade syftet att stärka incitamenten till arbete.

Sedan kom Alliansens paradreform med jobbskatteavdraget i samma riktning, som var ännu mer inriktad på arbetsutbud. Vi har också fått RUT- och ROT-systemen, som har sänkt skattekilarna på arbete och underlättat ökad sysselsättning.

Det var skatterna på arbete. Skatterna på kapital har också sänkts. Vi har slopat arvs- och gåvoskatten. Det var under en socialdemokratisk regering,

men det var faktiskt en enig riksdag och alla partier som röstade för det slo-pandet. Sedan slopades förmögenhetsskatten under Alliansens regering. Bolagsskatten har sänkts i flera steg som en del i skatter på kapital.

För små företag har 3:12-reglerna blivit mer hanterliga, framför allt med den större reform som gjordes 2006 under socialdemokratisk regering – eller som togs fram på den tiden.

Sammanfattningsvis har vi haft en period av lägre skatter på arbete och kapital, det vill säga åtgärder för ökad effektivitet.

En annan sak är de allra senaste årens kraftiga skattehöjningar som beslutats eller aviserats och som uppgår till totalt över 60 miljarder kronor. Det är bekymmersamma missgrepp. Jag anser att skattepolitiken snabbt behöver byta tillbaka till en tydlig inriktning där man använder skatterna för att få stärkt konkurrenskraft.

Vägen framåt är att dra lärdom av den här perioden. Vi har haft skattereformer för tillväxt som har inneburit fallande skattetryck parallellt med växande skatteintäkter, räknat såväl per capita som realt. Här visar erfarenheterna hur en skattepolitik med god tillväxtinriktning har kunnat följas av bra ekonomisk utveckling.

För att främja företagandet, investeringarna och jobben, underlätta tillväxt och utveckla välbefindandet behövs nu fortsatta skatteåtgärder där ledstjärnan är stärkt konkurrenskraft.

(Applåder)

Ordföranden: Tack, Johan Fall, för det inspelet! Nästa punkt på dagordningen är regeringens fortsatta skattepolitik. Här representeras regeringen av Leif Jakobsson, statssekreterare med ansvar för skatter.

Leif Jakobsson, Finansdepartementet: Tack för inbjudan! Som siste talare ska jag försöka bidra med någonting till. Det har varit väldigt intressant att lyssna på de olika aspekterna.

Jag tänkte börja med de politiska utgångspunkterna, det vill säga det som regeringen ser som väsentligt för den fortsatta skattepolitiken.

Allra högst står naturligtvis långsiktig offentlig finansiering. Det handlar om trovärdigheten för vår samhällsmodell. Det handlar om sammanhållningen i Sverige och viljan att betala skatt. Det är ett politiskt ansvar att tydligt ge uttryck för att man både står för och långsiktigt kan finansiera de åtaganden som samhället har.

Den andra punkten är enhetlighet och förutsägbarhet före optimal beskattning. Då svarar jag på frågan om vilket vi väljer. Nu är världen inte svart eller vit, men för regeringens del är enhetlighet och förutsägbarhet ett viktigare värde än att i varje läge optimalt beskatta varje företeelse.

Det är klart att mycket av debatten handlar om det andra, om olika intressen och företrädare som menar att just deras case är självfinansierande. Men om

alla de casen lades ihop skulle det antagligen innebära ett fullständigt hopplöst skattesystem.

Det ska vara enkelt och begripligt – det är oerhört viktigt för legitimiteten men också för att man ska kunna följa upp att det verkligen efterlevs.

Sedan har vi fördelningspolitisk legitimitet. Jag tänkte uppehålla mig lite mer kring den frågan.

Vi vet och det har visats på olika sätt att den omfördelade effekten av skattesystemet som helhet har minskat. Med det menar jag i första hand att den legitimitet som ligger i det fördelningspolitiska handlar om skatt efter bärkraft, alltså känslan att människor bidrar med det de kan i förhållande till vad andra gör. Det är inte i första hand en fördelningspolitik bedriven via skattesystemet, men skattesystemet måste åtminstone leverera en känsla av att det på riktigt är så att vi bidrar efter förmåga för att få den uppställning och sammanhållning som behövs i ett samhälle.

Det finns flera skäl. Angel Gurría på OECD har sagt att tillväxten i Sverige skulle ha varit drygt 7 procent högre mellan 1990 och 2010 om inkomstklyftorna inte hade ökat så kraftigt. Det är ett avgörande bevis på att det är avgörande för att främja även tillväxten att ta sig an ökande ojämlikhet. Det finns ett tillväxtperspektiv som är i högsta grad relevant när det gäller fördelningspolitiken och jämlikhetspolitiken.

Men för alla människor i denna tid med det som händer runt om i världen finns det också en dimension som i allra högsta grad handlar om vår samhällsmodell och vår önskan att leva i ett fritt samhälle med små konflikter och social sammanhållning. Det som har hänt den senaste tiden har gjort att väldigt många har vaknat upp. Även om ökade klyftor kanske skulle vara bättre för mig eller min verksamhet ser jag att det hotar hela existensen för ett västerländskt samhälle såsom vi tänker oss det eftersom motsatsen så tydligt triggat motstånd, bakåtrövande och politisk oro. Också av den anledningen finns den här delen med. Nu har inte klyftorna ökat lika kraftigt i Sverige som i andra länder, men dock.

Den här bilden visar utvecklingen när det gäller Gini-koefficienten. Den handlar här endast om disponibel inkomst efter inkomstskatt. Här finns inte kapitalvinstbeskattningen med, och det beror på att den varierar så mycket mellan åren att det inte blir riktigt okej att titta på den på det sättet. Jag kommer tillbaka till det senare. Men här ser vi att någonting har hänt i vårt land.

Nästa bild visar en jämförelse mellan USA och Sverige. När man tittar på den amerikanska utvecklingen ser man att den övre procenten av befolkningen har fått en realökning med 200 procent medan huvuddelen av befolkningen faktiskt har fått sänkt realinkomst från 1970 fram till 2014. Tittar vi på Sveriges motsvarande kurvor ser vi att tendensen finns där, men vi har levererat en betydligt bättre sammanhållning i vårt land och betydligt bättre jämlika förhållanden.

Men kapitalinkomsterna är också i fokus för det här. Här är ett par grafer som visar det.